

Standardregulativ for udførelse af ledningsarbejder

Standardregulativ for udførelse af ledningsarbejder og andre arbejder i og over veje

Trafikministeriet Februar 1995

FORORD

I brev af 10. juli 1990 opfordrede Kommunernes Landsforening Trafikministeriet til at nedsætte en arbejdsgruppe med henblik på at udarbejde et standardregulativ for opgravninger i veje samt en tilhørende vejledning. Trafikministeriet tog imod opfordringen og nedsatte en arbejdsgruppe med repræsentanter for Trafikministeriet, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg Kommuner, Kommunalteknisk Chefforening samt FULS (Fællesudvalget vedrørende ledningssamarbejde). Resultatet af arbejdsgruppens virksomhed er nærværende regulativ. Et første udkast til regulativ har været udsendt til samtlige kommuner for kommentarer, og de indkomne synspunkter er i meget vid udstrækning indarbejdet i regulativet og kommentarerne til dette.

Baggrunden for regulativet er for det første et ønske om at standardisere de betingelser, som vejbestyrelser/vejmyndigheder stiller i forbindelse med tilladelse til at råde over vejareal. Mange af de bygherrer, som udnytter vejarealer til placering af anlæg, er regionale selskaber, for hvem ensartede retningslinier for tilladelse til at råde over vejarealet vil betyde en væsentlig regelforenklning.

For det andet lider en hel del af de eksisterende lokale opgravningsregulativer af alvorlige mangler. De er ofte unødigt detaljerede, undertiden i klar modstrid med gældende lovgivning eller uklare i deres indhold og rækkevidde.

Det foreliggende regulativ er baseret på gældende lovgivning, først og fremmest bestemmelserne i vejlovgivningen. Det er endvidere bygget på den almindeligt anerkendte forvaltningsretlige grundsætning, at en myndighed er berettiget til at stille sagligt begrundede vilkår i forbindelse med tilladelser, der meddeles med hjemmel i gældende lov.

Sigtet med det nu foreliggende standardregulativ er at skabe retningslinier, der er acceptable for såvel vejbestyrelser og vejmyndigheder som bygherrer med et legitimt behov for at udnytte vejareal til det formål, de har til opgave at varetage.

Hertil kommer et ønske om at skabe simple regler og at præcisere disses rækkevidde i supplerende kommentarer. Endelig er regulativet rensset for bestemmelser, der naturligt henhører under udbudsbetingelser og andre tekniske forskrifter.

Et spørgsmål, som har givet anledning til diskussion i de senere år, er spørgsmålet om, i hvilket omfang vejbestyrelse/vejmyndighed har hjemmel til at opkræve gebyrer af bygherren. Dette spørgsmål er afgjort ved en dom, afsagt den 10. maj 1993 af Vestre Landsret. Retten slog fast, at der ikke er hjemmel i vejlovgivningen til at opkræve gebyr for vejvæsnetts tilsynsarbejder før, under og efter gravearbejdet.

Regulativet anvender udtrykket "vejmyndighederne". Dette dækker såvel over begrebet "vejbestyrelse", således som dette er defineret i lov om offentlige veje § 2, som over begrebet "vejmyndighed", således som dette er defineret i privatvejslovens § 6.

Bag ved de modsætningsforhold, der undertiden har været mellem vejmyndigheder og bygherrer, specielt ledningsejere, gemmer der sig et reelt problem, nemlig spørgsmålet om, hvorledes vejvæsnet sikrer sine veje mod unødvendig overlast i forbindelse med opgravninger m.v. Denne side af sagen er af teknisk/økonomisk art. Dette problem bør lø-

ses ved tekniske forskrifter om emnet. I overensstemmelse hermed udsendes der samtidig med nærværende regulativ følgende yderligere materiale:

- DS norm for etablering af ledningsanlæg i jord.
- Vejregler for udbuds- og anlægsforskrifter for etablering af ledningsanlæg i jord.

Herudover har forlaget Kommuneinformation i 1992 udsendt brochuren "Rigtig retablering", der populariserer disse forskrifter over for det mandskab, der udfører arbejdet i marken.

Gyldighedsområde

§ 1. Regulativet finder anvendelse på arbejder i og over offentlige veje/stier og private fællesveje/fællesstier, når disse arbejder udføres af andre bygherrer end vejmyndigheden selv. Regulativet gælder dog kun for private fællesveje, hvis vejene ligger i områder, der er omfattet af privatvejslovens afsnit III (bymæssige områder eller områder, der er bestemt til bymæssig bebyggelse).

Kommentarer:

Bortset fra vejarbejder er ledningsarbejder den største gruppe arbejder, der udføres i og over vejareal. For de fleste af denne type arbejder gælder, at de udføres af instanser med ret til om fornødent at gennemføre deres arbejder ved ekspropriation. Disse instanser har dermed en særlig status, der i sig selv sætter grænser for de krav, som en vejmyndighed kan stille som betingelse for at tillade rådighed over vejareal. Regulativets bestemmelser er imidlertid også anvendelige, når andre bygherrer ønsker at råde over vejarealet til egne formål.

For private veje og private fællesveje i landområder gælder de almindelige ejendomsretlige regler. Bygherrer, der ønsker at råde over sådanne vejes arealer til særlige formål, kan kun gennemføre dette efter aftale med vejerejer eller ved ekspropriation efter ledningslovgivningen m.v.

Tilladelse til udførelse af arbejder

Indhentning af tilladelse fra vejmyndighed.

§ 2. Forinden et arbejde agtes udført i eller over vejareal, skal bygherren indhente tilladelse fra vejmyndigheden. Før skriftlig tilladelse fra teknisk forvaltning foreligger, må intet arbejde foretages i vejarealet. Ansøgning om tilladelse skal ske skriftligt, eventuelt på særlig blanket, der vedlagt de nødvendige planer og beskrivelser, herunder navnet på entreprenøren og bygherrens ansvarlige leder af arbejdet, indsendes til vejmyndigheden senest 8 dage, førend arbejdet påtænkes påbegyndt. For større arbejder bør fristen aftales med vejmyndigheden.

Stk. 2: Vejmyndigheden/bygherren kan forlange, at der afholdes vejsyn eller foretages registrering af vejarealets tilstand, inden arbejdet påbegyndes.

Stk. 3: Reparation af luftledning kan udføres uden tilladelse fra vejmyndigheden, når der ikke foretages indgreb i vejarealet, og arbejdet ikke giver anledning til gener for trafikken.

Stk. 4: Uopsættelige reparationer af eksisterende anlæg kan påbegyndes, idet der dog forinden så vidt muligt indhentes tilladelse fra vejmyndigheden. Politiet skal orienteres om arbejdet, såfremt dette giver anledning til væsentlige trafikale gener. Skriftlig ansøgning skal snarest derefter indsendes.

Stk. 5: Bygherren skal senest 24 timer for arbejdets påbegyndelse underrette vejmyndigheden om tidspunktet for arbejdets påbegyndelse, navnet på den daglige leder af arbejdet og eventuelt navnet på den kontaktperson, som kommunen kan henvende sig til uden for normal arbejdstid.

Kommentarer:

Forslag til blanket, som vejmyndigheden kan kræve anvendt i forbindelse med ansøgning om tilladelse til at udføre arbejder i og over veje, er udarbejdet af arbejdsgruppen og indsat som bilag til regulativet.

Ved mindre arbejder er minimumsfristen efter regulativet 8 dage. I visse kommuner har fristen for denne type arbejder været 3 dage. Der er selvsagt ikke noget i vejen for, at denne frist aftales bibeholdt. Er der behov for orientering af offentligheden om arbejdet, bør fristen tage hensyn hertil. Det kan herved erindres, at lokale blade i reglen kun udkommer en gang om ugen. Ved nyanlæg og renovering af ledninger kan det være praktisk at aftale en frist på mindst 3 uger, førend arbejdet forudsættes iværksat.

Det principielle synspunkt, der ligger bag ved de tekniske bestemmelser om opgravning og retablering af vejareal, er princippet om, at vejen som udgangspunkt skal retableres i samme stand som umiddelbart forud for arbejdet. Dette er baggrunden for, at såvel bygherre som vejmyndighed kan kræve afholdt et vejsyn med deltagelse af begge parter. Under dette vejsyn kan parterne få registreret forholdene som de er, når gravearbejdet påbegyndes. Sådanne vejsyn vil typisk være aktuelle ved større gravearbejder i vejarealet. Alternativt kan parterne ved fotografier eller videoptagelser selv sikre sig bevis for vejens tilstand forud for gravearbejdet.

Opbevaring af tilladelsen.

§ 3. Tilladelsen skal under hele arbejdsperioden forefindes på arbejdsstedet og på forlangende forevises for vejmyndighedens og politiets personale.

Eventuelt bortfald af tilladelsen.

§ 4. Såfremt tilladelsen ikke er udnyttet inden for et år eller inden for den frist, der er fastsat i tilladelsen, betragtes den som bortfaldet.

Stk. 2: En tilladelse kan tilbagekaldes, såfremt bygherren har tilsidesat vilkår for tilladelsen eller påbud og anvisninger i medfør af denne.

Kommentarer:

Bestemmelsen angiver, at tilladelser kan tilbagekaldes, såfremt bygherren tilsidesætter vilkår, påbud og anvisninger i medfør af tilladelsen. Det følger af sig selv, at ikke enhver tilsidesættelse af vilkår m.v. kan begrunde bortfald af tilladelsen. Almindelige forvaltningsretlige regler tilsiger, at en eventuel tilbagekaldelse af tilladelsen skal have den fornødne saglige begrundelse.

Færdigmelding af arbejdet.

§ 5. Snarest muligt efter arbejdets udførelse skal arbejdet færdigmeldes til vejmyndigheden.

Kommentarer:

Færdigmelding bør ske i umiddelbar tilknytning til arbejdets afslutning og i hvert fald senest 2 dage efter. Dette skyldes bl.a. hensyn til orientering af offentligheden (lydavis, lokalavis) om arbejdets afslutning.

Afmærkning og trafikregulering i forbindelse med arbejde

Afmærkning og trafikregulering.

§ 6. Afmærkning af arbejder skal ske i henhold til vejregler for afmærkning af vejarbejder. I tilfælde, hvor der ikke er mulighed for at anvende skitserne fra vejreglen, skal afmærkningsplan fremsendes med ansøgningen.

Stk. 2: Bygherren er ansvarlig for, at arbejdet til enhver tid er forsvarligt afmærket. Såfremt afmærkningen ikke er i overensstemmelse med det påbudte/aftalte, kan vejmyndigheden eller politiet forlange arbejdet standset eller foranledige afmærkningen bragt i orden for bygherrens regning.

Stk. 3: Vejmyndigheden kan af hensyn til trafikafviklingen kræve arbejdet udført på bestemte tider af døgnet, på bestemte tider af året eller inden for en bestemt frist.

Stk. 4: Vejmyndigheden kan forlange, at bygherren foranlediger fornøden orientering af offentligheden, forinden arbejdet iværksættes.

Kommentarer:

Bestemmelsen er udtryk for vejmyndighedens ret til at varetage færdselsens interesser, herunder at begrænse arbejdets genevirkninger for trafikken og varetage andre berettigede hensyn, herunder hensynet til de øvrige brugere af vejarealet, beboere og forretningsdrivende. Specielt ved større anlægsarbejder kan genevirkningerne være betydelige. Derfor bør vejmyndigheden foranledige orientering af offentligheden ved sådanne arbejder. I praksis sker det som regel ved bygherrens foranstaltning for dennes regning.

Af de ovennævnte grunde kan vejmyndigheden kræve, at arbejdet udføres på bestemte tider af døgnet, f.eks. uden for myldretiden eller udenfor normal arbejdstid, på bestemte tider året, f.eks. af hensyn til sæsonbestemt handel i strøgader, eller inden for en bestemt frist. Der bør herved ske en rimelig afvejning af fordelene ved fristerne og de omkostninger, som bygherren påføres ved kravet.

Sikkerhedsstillelse

Sikkerhedsstillelse.

§ 7. Vejmyndigheden kan, inden arbejdet udføres, forlange, at bygherren skal yde sikkerhedsstillelse for opfyldelse af sine forpligtelser i forhold til vejmyndigheden. Denne bestemmelse gælder dog ikke i forholdet til statsvirksomheder, koncessionerede selskaber o.lign. eller kommunale og fælleskommunale selskaber.

Kommentarer:

Bestemmelsen angiver, at vejmyndigheden ikke bør kræve sikkerhedsstillelse for opfyldelse af bygherrens forpligtelser i henhold til en gravetilladelse, såfremt bygherren er en statsvirksomhed eller en anden juridisk person, hvis betalingsevne ikke kan omtvistes. I den normale situation vil kravet om sikkerhedsstillelse være overflødig, og i situationer, hvor der måtte opstå uenighed mellem vejmyndigheden og bygherren om betalingskrav, bør dette løses efter dansk rets almindelige regler.

Hvor sikkerhedsstillelse er aktuel, kan denne ske som bank- eller sparekassegaranti, kautionforsikring eller på anden måde. Afhjælpningsforpligtelsen er ikke begrænset til den stillede sikkerhed.

Forholdet til andre myndigheder

Forholdet til andre bygherrer (ledningsejere m. v.).

§ 8. Det påhviler bygherren at skaffe sig fornøden underretning om eksisterende anlæg af enhver art, som ligger i og over vejarealet. Bygherren skal ligeledes efter anmodning fra andre bygherrer, der ønsker at disponere over vejarealet, lokalisere sit anlæg i vejen. Såfremt bygherren ikke er i stand til løbende at give sådanne oplysninger om anlæggets placering, kan vejmyndigheden kræve, at bygherren lader anlægget registrere hos en anden bygherre, der råder over den fornødne organisation.

Stk. 2: MV-blokke, skelpæle, fikspunkter og andre taste målepunkter, der er anbragt i vejen, må ikke flyttes eller beskadiges. Såfremt der under arbejdet kan opstå fare herfor, må bygherren henvende sig til vejmyndigheden. Eventuel retablering vil kunne forestås af vejmyndigheden på bygherrens bekostning.

Kommentarer:

Bestemmelsen handler om det indbyrdes forhold mellem flere bygherrer, normalt ledningsejere. Uenighed mellem disse om sikring/flytning af eksisterende anlæg er af privatretlig karakter og henhører under domstolene. Vejmyndigheden må dog udfra nødretningsmæssige betragtninger kunne sikre, at en eventuel konflikt ikke får konsekvenser for arbejdets færdiggørelse og dermed for trafikafviklingen.

Såfremt arbejdets udførelse giver anledning til flytninger og ændringer eller medfører risiko for beskadigelser af eller gener for andre anlæg, må bygherren selv træffe aftale med de pågældende anlægsejere. Flytninger skal naturligvis godkendes af vejmyndigheden, jf. lov om offentlige veje § 106 og privatvejslovens § 52. Når der foreligger aftale mellem vejmyndigheden og Kort- og Matrikelstyrelsen, benyttes aftalens procedure for beskyttelse af planfikspunkter.

Specielt hvad angår ledninger, hvor beskadigelse og overgravning kan medføre fare for omgivelserne, f.eks. gasledninger, vandledninger, stærkstrømsledninger, dræn- og afvandringsledninger, skal bygherren bedst muligt træffe foranstaltninger til at begrænse risikoen og snarest rette henvendelse til vejmyndigheden samt den pågældende ledningsejer.

Retablering af vejareal

Retablering af vejareal

§ 9. Vejmyndigheden kan kræve selv at udføre vejarbejder i forbindelse med ledningsarbejder,

1. hvor der er behov for at koordinere ledningsarbejdet med andre arbejder på vejarealet,
2. når ledningsejere ikke overholder vilkår stillet i forbindelse med en tilladelse, eller
3. når hensyn af tilsvarende vægt gør sig gældende.

Arbejderne udføres i disse tilfælde af vejmyndighederne på bygherrens bekostning.

Stk. 2: Vejmyndigheden kan forlange, at midlertidig eller endelig retablering af vejareal skal godkendes af vejmyndigheden, forinden arealet frigives til trafik.

Stk. 3: Er der mangler ved retableringsarbejdet, som ikke afhjælpes inden for en passende tidsfrist, kan vejmyndigheden selv lade manglerne afhjælpes på bygherrens bekostning.

Stk. 4: Eventuelle sætninger m.v. i vejarealet inden for 2 år efter det tidspunkt, hvor parterne er enige om, at retableringen er korrekt udført, skal udbedres og bekostes af bygherren.

Kommentarer:

Retablering af opgravet vejareal vil normalt ske ved bygherrens foranstaltning, jf. vejlovens § 106, stk. 3. Det er ikke rationelt at anvende flere entreprenører til samme arbejde, og det vil normalt betyde en fordyrelse og besværliggørelse af arbejdet. Med de ny tekniske forskrifter og med den indsats, der nu gøres for at sikre deres praktiske gennemførelse, skal der foreligge de i nævnte bestemmelse omtalte omstændigheder, før vejmyndigheden kan kræve selv at retablere vejarealet.

Det følger af sig selv, at bruttoprisen på det arbejde, en vejmyndighed udfører, ikke bør afvige væsentligt fra priserne på tilsvarende arbejde, udført af en privat entreprenør.

Der bør så vidt muligt være sammenfald mellem tids/frister for retableringen, som er fastsat i henhold til § 9, stk. 3, og de afhjælpningsfrister, der er angivet i "Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed".

Fjernelse af overflødige anlæg.

§ 10. Vejmyndigheden kan til enhver tid kræve, at gamle anlæg, der overflødiggøres ved bygherrens opgravningsarbejder, fjernes uden udgift for vejmyndigheden, hvor de er til gene for fremtidige anlægsarbejder eller indebærer risiko for fremtidige sætninger i vejarealet.

Kommentarer:

Vejmyndigheden kan kræve, at gamle anlæg, der overflødiggøres i forbindelse med bygherrens virksomhed i vejarealet, fjernes uden udgift for vejmyndigheden, hvor de er til gene for fremtidige anlægsarbejder eller indebærer risiko for fremtidige sætninger i vejarealet. Der tænkes her på anlæg, der er etableret af den pågældende bygherre, typisk en ledningsejer. I almindelighed bør bygherren på eget initiativ fjerne sådanne anlæg, når omkostningerne hermed er ubetydelige. Omvendt bør en vejmyndighed være tilbageholdende med at kræve, forældede anlæg fjernet, såfremt der er væsentlige omkostninger forbundet med denne fjernelse. Selv om der er forbundet sådanne omkostninger herved, kan vejmyndigheden dog efter regulativet stille krav om at få anlæggene fjernet i visse tilfælde. Det gælder, hvor anlæggene er til gene for fremtidige anlægsarbejder eller frembyder fare for fremtidige sætninger i vejarealet, altså tilfælde, hvor der er en konkret og nærliggende fare for, at vejvæsnet får påført betydelige udgifter.

Senere flytning af ledningsanlæg.

§ 11. Vejmyndigheden kan kræve ledningsanlæg flyttet efter reglerne i lov om offentlige veje §§ 20 og 106 og privatvejslovens § 52.

Kommentarer:

Bestemmelserne i vejlovens §§ 20 og 106 er nærmere kommenteret i Trafikministeriets cirkulære af 6. december 1985 om lov om offentlige veje, jf. pkt. 55.

Udgifter og ansvar.

§ 12. Alle udgifter i anledning af arbejdets gennemførelse og anlæggets senere vedligeholdelse påhviler bygherren.

Stk. 2: Bygherren kan ifalde ansvar for skader, som er en følge af arbejdets udførelse og anlæggets tilstedeværelse efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

Stk. 3: Det påhviler bygherren at føre tilsyn med, at de tekniske udbudsbetingelser for udførelse af arbejder i og over veje er opfyldt.

Kommentarer:

Efter dansk rets almindelige erstatningsregler kan bygherren pålægges erstatningsansvar, hvis han eller hans ansatte i forbindelse med arbejdets gennemførelse eller anlæggets senere vedligeholdelse ved forsætlig eller uagtsom handling påfører andre en skade med økonomisk tab til følge. En sådan handling foreligger, hvis en almindelig fornuftig person burde kunne forudse, at handlingen kunne påføre andre tab. Det er en forudsætning, at der er en direkte forbindelse mellem handlingen og skaden. Erstatningsansvaret kan dog helt eller delvist bortfalde, såfremt den, der har lidt skaden, med egne handlinger har medvirket til skadens indtræden, f.eks. hvis en anlægsejer på opfordring ikke har givet oplysninger om anlæggets placering til bygherren.

Efter bestemmelsen 3-19-2 i Danske Lov af 1683 er en arbejdsgiver ansvarlig for skader, som er forvoldt uagtsomt

eller forsætligt af de ansatte i forbindelse med arbejdet, under forudsætning af, at den pågældende ansatte selv har pådraget sig et erstatningsansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

Som arbejdsgiver anses den person, der har ledelsen af det pågældende arbejde, navnlig tilsyns- og instruktionsbeføjelsen. Bygherren vil som udgangspunkt ikke være ansvarlig for skader, der forvoldes uagtsomt eller forsætligt af entreprenøren eller dennes folk, dersom entreprenøren har virket selvstændigt (dvs. ikke været undergivet bygherrens ledelsesret, herunder særligt vedrørende instruktion og tilsyn).

Tekniske bestemmelser.

§ 13. Hvad angår tekniske forhold henvises til DS norm for etablering af ledningsanlæg i jord og vejregler for Udbud- og Anlægsforskrifter for etablering af ledningsanlæg i jord.